

A Pécsi Ítéltábla a dr. Pap Gábor ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Németh és Tímár Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű, a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű és a Németh és Tímár Ügyvédi Iroda által képviselt **III.rendű alperes neve** (címe) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a.....Törvényszék 2019. június 26. napján kelt .../23. számú ítélete ellen a felperes 27. sorszámú fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű és III. rendű alpereseknek személyenként 12.700-12.700 (tizenkétezer-hétszáz-tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és a II. rendű alperes, mint egyetemleges adósok, illetve zálogkötelezettek az I. rendű alperessel, mint hitelezővel és zálogjogosulttal 2006. szeptember 25-én svájci frank devizában nyilvántartott, jelzálog típusú kölcsönszerződést kötöttek, amelynek célja kölcsön kiváltása volt.

A felperesek a kölcsönszerződés megkötését megelőzően, 2006. szeptember 25. napján aláírták a „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódóan” megnevezésű okiratot. Ennek aláírásával a felperesek tudomásul vették, hogy az I.rendű alperes neve az átaluk forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú kölcsön összegét forintban folyósítja. A folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, az I.rendű alperes neve által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik. Az egyes törlesztőrészletek forint összege az I.rendű alperes neve által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján kerül meghatározásra. Fix törlesztésű, devizában nyilvántartott hitelek esetén a fix törlesztőrészlet a szerződéskötés napját megelőző második banki munkanapon, ... lakás- és jelzálog típusú hitel esetén az első fix törlesztőrészletet követő újabb fix törlesztőrészletek a megállapításuk napját megelőző napon érvényes, az I.rendű alperes neve által alkalmazott deviza eladási árfolyam alapján kerülnek megállapításra.

A nyilatkozat szerint tudomással bírnak arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (euró esetében meghatározott +/- 15%-os sávban, svájci frank és japán jen esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján

megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vették, hogy az igényelt kölcsön törlesztéséül szolgáló lakossági folyószámlán - a kölcsönszerződésben szereplő devizanem állandó változására figyelemmel - olyan forint összeget kell biztosítaniuk, amelyből az I.rendű alperes neve az esedékesség időpontjában le tudja vonni az aktuális törlesztőrészlet összegét.

Kijelentették, hogy a fentiekre figyelemmel a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását úgy kérik, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértették, a felmerülő kockázatot viselik.

Ezzel egyidejűleg 2006. szeptember 25. napján az I. rendű alperes a felperes és a II. rendű alperes rendelkezésére bocsátotta a megkötendő szerződésre vonatkozó hatályos Üzletági Üzletszabályzatát, melyben valamennyi hasonló konstrukciót tartalmazó kölcsönszerződése esetében egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre határozta meg a szerződéses feltételeket. Az Üzletszabályzat átvételét a felperes az aláírásával igazolta az átvételi elismervényen.

A kölcsönszerződés I. pontjában az adósok tudomásul vették, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerülnek megállapításra. A kölcsön összegét 1.900.000 forintban határozták meg azzal, hogy annak devizában megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amelyről az adósokat a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja (I.1. pont). A II. pont szerint az induló teljes hiteldíj mutató évi 7,40%, az ügyleti kamat a szerződés aláírásakor 6,99% volt.

A szerződés III. pontja a kölcsön törlesztéséről rendelkezett, melyben a felperes és a II. rendű alperes kötelezték magukat arra, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönnek az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével - az esedékesség napját megelőző napon érvényes, az I. rendű alperes által alkalmazott devizaeladási árfolyamon - kiszámított forintösszeget, valamint annak járulékait (ügyleti kamat, kezelési költség) továbbá - amennyiben felmerült - a késedelmi kamatot havonta, minden hónap 4. napjáig megfizetik az I. rendű alperesnél vezetett lakossági folyószámláról átutalással. A kölcsönszerződés aláírásának napján a törlesztőrészlet összege az I. rendű alperes által 2006. október 4. napján alkalmazott eladási árfolyam figyelembevételével 98 CHF volt. A kölcsön lejáratá 2021. november 30. napja, a törlesztőrészletek száma 180. A megállapodás rögzítette azt is, hogy az I. rendű alperes az általa alkalmazott devizaeladási árfolyam, a hirdetményben közzétett hiteldíj változása esetén a megváltozott hiteldíj és a még hátralévő futamidő alapján havonta jogosult meghatározni a felperes és a II. rendű alperes által fizetendő törlesztőrészlet forint összegét.

A kölcsönszerződés V.4. pontjában (záró rendelkezések) rögzítettek szerint az adósok/zálogkötelezettek a szerződés aláírásával tudomásul veszik, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adósok/zálogkötelezettek kijelentették, tudomásuk van arról, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. Kijelentették, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tették, és fizetőképességüknek megfelelően mérlegelték. Úgy nyilatkoztak továbbá, hogy a

szerződés aláírását megelőzően a hitelező általános üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú üzletszabályzatát kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették, és magukra nézve kötelezőnek elfogadták.

A kölcsön biztosítékát képezte a kölcsönszerződésbe foglalt jelzálogszerződés, melyet a ... helyrajzi szám alatti, a felperes és a II. rendű alperes közös tulajdonát képező lakásingatlanra alapítottak. Az ingatlan hitelbiztosítéki értéke a szerződés megkötésekor 3.800.000,- forint volt. Az ingatlanra a jelzálogjogot bejegyeztette az I.r.alperes. A zálogszerződés IV.1. pont 9. bekezdése rendelkezett arról, hogy ha a zálog romlása (akár a zálogtárgy állagromlása, akár egyéb ok folytán a zálogfedezet értékének csökkenése) a zálogból való kielégítést veszélyezteti, az I. rendű alperes felhívására a zálogkötelezett felperes és II. rendű alperes a felhívásban megszabott határidő alatt kötelesek a zálogfedezetet az eredeti értékére kiegészíteni, és amennyiben ezt nem teszik meg a rendelkezésükre álló határidő alatt, az I. rendű alperes a zálogjoggal biztosított követelés lejárta hiányában is gyakorolhatja a zálogszerződés alapján őt megillető kielégítési jogot.

Az I. rendű alperes a kölcsönszerződést 2015. november 4. napjával azonnali hatállyal felmondta a felperest és a II. rendű alperest 1.109.589,- forint tőkeösszeg, 34.524,- forint esedékes ügyleti kamat, 0 forint kezelési költség, 1.498,- forint késedelmi kamat megfizetésére hívta fel. A szerződés felmondását követően az I. rendű alperes és a III. rendű alperes között engedményezési szerződés jött létre, az engedményezett követelés összege 2016. január 13-án járulékokkal együtt 1.161.019,- forint volt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperessel megkötött kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203.§ (6) bekezdése, a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a), c) és e) pontja, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 209/A.§ (2) bekezdése, valamint 239.§ (2) bekezdése alapján semmis. Állította, hogy az alperes elmulasztotta a megfelelő tájékoztatást a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatáról, a szerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát - mert a kölcsön összege devizában a szerződésben nincs rögzítve -, illetve a kamat mértéke és a törlesztőrészletek meghatározását.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolás alapján összegszerűen fennálló tartozása - a hitelező által nyilvántartott összeggel szemben - 146.102 forint.

A másodlagos kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a jelzálogjogot alapító szerződés részleges érvénytelenségét annak okán, hogy a IV.1. pont 9. bekezdésébe foglalt szerződéses kikötés tisztességtelen, az semmis a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése és a 18/1999. Kormányrendelet 1.a.) és b.) pontja alapján.

A II. rendű és III. rendű alpereseket a kereset túrására kérte kötelezni.

Az I. rendű és a III. rendű alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a felperest az I. rendű alperesnek 95.000 forint, a III. rendű alperesnek 50.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolása szerint a kölcsön és a törlesztőrészletek összege a 6/2013. és 1/2016. Polgári jogegységi határozatokban írtak szerint pontosan meghatározott, ugyanis a forintban megadott kölcsönösszeg deviza

egyenértéke és a devizában meghatározott törlesztőrészlet forint egyenértéke az átszámítási referencia időpont bekövetkeztekor ismertté, egyben kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé válik. A szerződés tartalmazza a költségek, kamatok, járulékok és a THM mértékét, így érvénytelensége a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel sem állapítható meg. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást az elsőfokú bíróság a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában, valamint a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontjában foglaltakat szem előtt tartva megfelelőnek, az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételt világosnak és érthetőnek találta. Hangsúlyozta, hogy a fogyasztót is terheli együttműködési kötelezettség, amely alapján a felperesektől elvárható lett volna a szerződés alapos áttanulmányozása, és szükség esetén az általa nem érthető rendelkezések tekintetében a felvilágosítás kérés. Arra vonatkozóan pedig a felperes bizonyítékot nem hozott fel, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás annak mértékét érintően megtévesztő lett volna.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a megváltoztatását és keresetének teljesítését kérte. A hatályon kívül helyezésre alapot adó lényeges eljárási szabálysértést abban jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget érdemi indokolási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást tévesnek és hiányosnak tartotta, a felperes ugyanis nem forint hitelének kiváltása érdekében vett fel devizahitelt és nem is volt szándékában kifejezetten devizahitel felvétele, azt az ügyintéző javaslatára választotta. Továbbra is hivatkozott arra, hogy a hitelező Általános üzletszabályzata és a Jelzálog-típusú hitelről szóló üzletszabályzat nem vált a kölcsönszerződés részévé, mert azt nem kapta meg. Az üzletszabályzatok átadását a 2006. szeptember 25-én kelt írásbeli átvételi elismervény nem bizonyította, hiszen az egy másik üzletszabályzat átvételére vonatkozott, a perbeli üzletszabályzatok átadását pedig a tanúként kihallgatott ügyintéző vallomása sem bizonyította. Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége miatt állította fellebbezésében a kölcsönszerződés érvénytelenségét, mert a részére írásban nyújtott tájékoztatás nem minősült megfelelőnek, a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírására nem emlékszik, a szerződés elolvasására pedig az alperesek nem biztosítottak elegendő időt. Kifogásolta, hogy az árfolyamkockázatról szóban sem kapott megfelelő tájékoztatást.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítéletet helyes indokaira tekintettel kérték helyben hagyni.

A fellebbezés nem megalapozott.

A másodfokú bíróság rögzíti, hogy a felperes fellebbezése nem terjedt ki a zálogszerződés részleges érvénytelensége iránti másodlagos keresetét elutasító döntésre, fellebbezésében a kölcsönszerződés érvénytelenségét már nem alapította a Hpt.213.§ (1) bekezdés a), c) és e) pontjainak megsértésére, ezért a felülbírálat a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelensége miatti érvénytelenségére terjedt ki.

A felperes hatályon kívül helyezésre irányuló elsődleges fellebbezési kérelmére figyelemmel a másodfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az elsőfokú eljárásban történt-e olyan eljárási szabálysértés, amely okot adhat az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, az elsőfokú eljárás megismétlésére. A felperes e tekintetben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezzel szemben az ítélet indokolása tartalmazza a megállapított tényállást, hivatkozott azokra a jogszabályokra, amelyekben a támadott szerződési feltétel tisztességtelenné minősítésének akadályára levont jogi következtetése, tehát az érdemi döntés alapul. Ezért a másodfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezését nem tartotta indokoltnak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a fellebbezéssel érintett körben túlnyomó részében helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság az abból levont jogi következtetéssel és a fellebbezéssel támadott érdemi döntéssel egyetértett, ezért az elsőfokú ítélet helytálló jogi indokait a fellebbezésben foglaltakra tekintettel csupán kiegészíti a következőkkel.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok 1952. évi Pp.206.§ (1) bekezdése szerinti mérlegelésével állapította meg, hogy a felperesek annak érdekében kívántak kölcsönt felvenni, hogy a korábbi kölcsönöket kiváltsák. Ezt nem csak a kölcsönszerződéssel kapcsolatos okiratok - például a hiteligénylés elbírálásáról és a kölcsön engedélyezéséről szóló írásbeli értesítés -, hanem a felperes is alátámasztotta személyes előadásában. Maga adta elő, hogy az ingatlant terhelő hitelt szerették volna kiváltani, amit nem cáfol az a körülmény sem, ha a kölcsön egy részét lakásfelújításra, háztartási gépek beszerzésére fordították. Azt a megállapítást pedig, hogy a felperes és a II. rendű alperes deviza alapú kölcsönt kívántak felvenni, teljesen alátámasztották a kölcsönrel és a hiteligényléssel kapcsolatos banki iratok, de a fellebbezésben írtakkal szemben a felperes sem tett ezzel ellentétes olyan nyilatkozatot személyes előadásában, hogy nem deviza alapú, hanem forintkölcsönt igényelt az I. rendű alperestől.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság csupán annyiban pontosítja a felperes által is felhívott okirati bizonyítékok alapján, hogy a felperes a lakáshitel igénylés benyújtásával egyidejűleg 2006. szeptember 25-én nem a megkötendő szerződésre vonatkozó üzletszabályzatok - az Általános üzletszabályzat és Jelzálog-típusú hitelről szóló üzletszabályzat - átvételét ismerte el írásban, hanem a Lakáscélú állami támogatásokról és a nem konzorciális lakáshitelekéről szóló üzletszabályzatát, amely nem a felek szerződésének részévé vált általános szerződési feltételeket tartalmazta.

Az elsőfokú bíróság érdemi döntése és jogi következtetései azonban a tényállás fenti pontosítása mellett is helytállóak.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kiemelte, hogy a felperes és a II. rendű alperes a kölcsönszerződésben foglalt nyilatkozatuk szerint a perbeli szerződésre vonatkozó üzletszabályzatokba foglalt rendelkezéseket kézhez kapták, megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadták. E nyilatkozat tartalmát a perben beszerzett bizonyíték - tanú 1 ügyintéző tanúvallomása - nem rontotta le, ő ugyan a felperes kölcsönének részleteire nem emlékezett, de beszámolt az általános ügyintézési gyakorlatról, amely szerint más iratok mellett a bank üzletszabályzatait is átadták az ügyfelek részére, akik azt magukkal vihették, tanulmányozhatták. Az elsőfokú bíróság tehát helyesen állapította meg, hogy az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdésekben irányadó általános üzletszabályzatba és a jelzálog-típusú ítéletről szóló üzletszabályzatba foglalt feltételek a felek szerződésének részévé váltak. Ehhez ugyanis az 1959. évi Ptk.205/B.§ (1) bekezdése szerint arra volt szükség, hogy az általános szerződési feltételt alkalmazó I. rendű alperes lehetővé tegye, hogy a felperes annak tartalmát megismerje, és elfogadja. A perbeli kölcsönszerződés aláírásával pedig a felperes elismerte, hogy az üzletszabályzatot átvette és megismerte. Teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatára figyelemmel az alperes az e körben őt terhelő bizonyítási kötelezettségét teljesítette, eltérő tényállás megállapítására pusztán az nem vezethetett, hogy a perben a felperes az üzletszabályzatok átadására nem emlékezett. Az általános szerződési feltételek lényegi tulajdonsága éppen az, hogy azokat a szerződő felek egyedileg nem tárgyalják meg, ennek ellenére a szerződés részét képezik, amennyiben az alkalmazójuk lehetővé tette, hogy a másik fél azok tartalmát megismerje, és ha a feltételeket a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Ahhoz, hogy az általános szerződési feltételek a kölcsönszerződés részévé váljanak, nincs szükség

arra, hogy alkalmazójuk további szóbeli tájékoztatást nyújtson az általános szerződési feltételeket elfogadó szerződő fél figyelmét felhívja azok jelentőségére. A szerződés érvénytelenségét és a tájékoztatási kötelezettség alperes részéről történt teljesítését ezért az egyedi kölcsönszerződés és az üzletszabályzatokba foglalt általános szerződési feltételek tartalmának egybevetésével kellett vizsgálni. Utal azonban a másodfokú bíróság arra, ebben a perben mindennek nem volt ügyszámító jelentősége, mert az I. rendű alperes a felperesnek a deviza alapú kölcsön árfolyamkockázatáról nem az üzletszabályzatokban, hanem a felperes által aláírt külön kockázatfeltáró nyilatkozatban, illetve az egyedi kölcsönszerződésben nyújtott írásban tájékoztatást.

A Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatának III.1. pontja szerint a deviza alapú kölcsön is devizakölcsön, mivel a tartozást devizában határozza meg, annak ellenére, hogy a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles azt törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozást forintban rója le. A deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére pedig forintban kerül sor. A tartozást devizában tartják nyilván, amelynek következtében az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, illetőleg gyengülésétől függ.

A fentiekből következően kiemelt a jelentősége a deviza alapú kölcsönszerződések esetében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel érthetőségének és világosságának, mellyel kapcsolatosan az elsőfokú bíróság által elfoglalt állásponttal a másodfokú bíróság is egyetértett. A külön kockázatfeltáró nyilatkozat szerint a felperesek tudomással bírtak arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyam napról-napra változik (svájci frank esetében bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet; az árfolyamváltozás hatásaira figyelemmel a forintban fizetendő új törlesztőrészlet összege jelentősen emelkedhet az eredeti törlesztőrészlet forint összegéhez képest. A felperesek mindezek ismeretében kijelentették, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását annak tudatában kérik, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértették, és a felmerülő kockázatot viselik. A felperes által aláírt okirati bizonyítékokkal - kockázatfeltáró nyilatkozat és kölcsönszerződés - szemben súlytalan volt az a fellebbezési érvelés, hogy a külön kockázatfeltáró nyilatkozatra nem emlékezett, ilyen tartalmú okiratot szerinte nem kaptak.

Az pedig, hogy e tájékoztatást a felperes már a hitelkérelem nyomtatvány benyújtásakor, azaz a szerződéskötés előtt több mint egy hónappal, majd a szerződéskötés során is megkapták, azt jelenti, hogy kellő ideje volt annak eldöntésére, hogy mindezek ismeretében megköti-e a szerződést vagy nem. Ezért az a hivatkozása sem volt alapos, amelyben sérelmezte, hogy nem volt kellő ideje a világos és egyértelmű tájékoztatás értelmezésére.

A felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat, illetőleg a kölcsönszerződés V/4. pontját is értékelve a másodfokú bíróság álláspontja szerint is világos és érthető volt az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel; az megfelelt a Kúria hivatkozott jogegységi határozataiban, a Kúria Konzultatív testületének 2019. április 10. napján meghozott állásfoglalásában, illetőleg az Európai Unió Bírósága C-51/17. és C-186/16. számú ítéleteiben megfogalmazott elvárásoknak is, így a sérelmezett szerződési kikötés tisztességtelensége nem volt megállapítható.

A felperes az 1952. évi Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I. és a III. rendű alperes

részéről felmerült másodfokú perköltséget, amely a képviselőket ellátó ügyvéd munkadíjából áll. Ennek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján állapította meg, és azt a másodfokú eljárásban kifejtett képviselői tevékenységgel arányban a (6) bekezdés alapján mérsékelte. A felperes személyes költségmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2019. november 27.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró